

ingediend op **1902** (2023-2024) – Nr. 1
28 november 2023 (2023-2024)

Verslag

namens de Commissie voor Buitenlands Beleid,
Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking
en Toerisme
uitgebracht door Johan Deckmyn en Karl Vanlouwe

van het verslagmoment van de Europese Raad
van 6 oktober 2023
en van de Raad Buitenlandse Zaken
van 10 oktober 2023 (informele raden),
en een prebriefing van de Europese Raad
van 26 en 27 oktober 2023

Samenstelling van de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme:

Voorzitter: Cathy Coudyser.

Vaste leden:

Cathy Coudyser, Maarten De Veuster, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Karl Vanlouwe;
Johan Deckmyn, Carmen Ryheul, Kristof Slagmulder;
Karin Brouwers, Vera Jans;
Emmily Talpe, Bart Tommelein;
Staf Aerts, Tine Van den Brande;
Annick Lambrecht.

Plaatsvervangers:

Maike De Vreese, Andries Gryffroy, Sofie Joosen, Steven Vandeput, Manuela Van Werde;
Adeline Blancquaert, Stefaan Sintobin, Anke Van dermeersch;
Orry Van de Wauwer, Loes Vandromme;
Jean-Jacques De Gucht, Marino Keulen;
Chris Steenwegen, Jeremie Vaneeckhout;
Steve Vandenberghe.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

INHOUD

1.	Toelichting door Matthias De Moor	4
1.1.	Informeel Europees Raad in Granada 6 oktober 2023	4
1.2.	Informeel Raad Buitenlandse Zaken 10 oktober 2023	4
1.3.	Vergadering van de Europese Politieke Gemeenschap op 5 oktober 2023	5
1.4.	Inval in Oekraïne	6
1.5.	Azerbeidzjan	7
1.6.	Conflict Kosovo en Servië.....	7
1.7.	Israël en Palestina.....	8
1.8.	Informeel Europees Raad van 17 oktober 2023.....	9
1.9.	Raad Buitenlandse Zaken van 23 oktober.....	9
1.10.	Top Europese Unie en VS (20 oktober 2023)	9
1.11.	Europees Raad van 26 en 27 oktober 2023	9
2.	Vragen van de leden	10
2.1.	Tussenkomen van Johan Deckmyn	10
2.2.	Tussenkomen van Staf Aerts	11
2.3.	Tussenkomen van Karin Brouwers.....	12
2.4.	Tussenkomen van Sofie Joosen.....	12
3.	Antwoorden van Matthias De Moor	12
4.	Replieken.....	16

Op 24 oktober 2023 bracht Matthias De Moor in de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme verslag uit over de informele Europese Raad van 6 oktober 2023, de informele Raad Buitenlandse Zaken van 10 oktober 2023 en gaf hij een prebriefing van de Europese Raad van 26 en 27 oktober 2023.

1. Toelichting door Matthias De Moor

Matthias De Moor zegt dat er veel gaande is op het Europese toneel.

Op 13 september 2023 begon Ursula von der Leyen de Europese State of the Union met de stelling dat de Europese Unie een geopolitieke unie is. Ze verwees daarmee naar de steun van de Europese Unie aan Oekraïne en naar het verzet tegen Rusland, naar de assertiviteit tegenover China en zijn ongeoorloofde staatssteun aan elektrische voertuigen, en ook naar de relatie met de Verenigde Staten.

Ondertussen is er een andere tijd begonnen want het conflict tussen Israël en Palestina is opnieuw geëscaleerd sinds de terroristische aanval van Hamas op 7 oktober 2023. Ook Azerbeidzjan-Armenië en Servië-Kosovo staan weer op de agenda. De instabiele wereld zorgt er dus voor dat het statement van Ursula von der Leyen dat de EU een geopolitieke unie is, nu met argusogen bekeken wordt, aldus Matthias De Moor.

Om dat statement kracht bij te zetten, hebben veel meetings plaatsgevonden. Ten eerste was er de informele Europese Raad in Granada op 6 oktober 2023, de dag voor de inval van Hamas, waarbij ook een Europese Politieke Gemeenschap is samengekomen. Daarna was er een snelle opeenvolging van Europese vergaderingen. Er was de informele Raad Buitenlandse Zaken van 10 oktober, een informele Europese Raad via videoverbinding op 17 oktober, een Raad Buitenlandse Zaken op 23 oktober en een Raad Algemene Zaken op 24 oktober. Op 26 oktober vindt er een Europese Raad met de staats- en regeringsleiders plaats.

1.1. Informele Europese Raad in Granada 6 oktober 2023

Op de informele top in Granada was het nog 'business as usual', ook wat Oekraïne betreft. De werkzaamheden gingen vooral over de nieuwe strategische agenda, die zal lopen van 2024 tot 2029 en die de langetermijnkoers bepaalt van de Europese Unie. Daarbij is er aandacht voor strategische autonomie – als het van Vlaanderen en België afhangt een 'open strategische autonomie'. Verder werd er ook gereflecteerd over de mogelijke uitbreiding van de EU met Oekraïne, Moldavië, Georgië en de Westelijke Balkan. Daarnaast was er ook reflectie over interne hervormingen, want de uitbreiding van de EU van 27 naar mogelijk meer dan dertig lidstaten vergt denkwerk over de interne Europese organisatie inzake beslissingsorganen, beslissingsmethoden en de consequenties voor de invloed van de huidige lidstaten op het Europese toneel. Dat onderwerp wordt nog meer in de diepte besproken op de Europese Raad van 14 en 15 december 2023. Matthias De Moor hoopt dat de reflectie over de uitbreiding en de reflectie over de interne hervorming aan elkaar worden gekoppeld.

De strategische agenda van de vergadering over de creatie van een sterk, dynamisch, competitief en hecht Europa in een veranderende wereld kwam meteen de dag nadien onder druk met de aanval in Brussel op drie Zweedse voetbalfans. Enkele punten bleven als prioriteiten desondanks relevant, aldus de spreker.

1.2. Informele Raad Buitenlandse Zaken 10 oktober 2023

Een eerste punt op de informele raad ging over veiligheid en defensie, meer bepaald over de noodzaak om een Europese defensie-industrie uit te bouwen en om

in eerste instantie Oekraïne met munitie en wapenleveringen te helpen. Ook moet het Europese continent een zekere autonomie hebben.

Een ander aspect betrof de verdere versterking van de interne markt en het belang van partnerschappen in de wereld, waarbij de deal met Tunesië over onder meer migratie en andere thema's, ondanks alle kritiek, als een goed voorbeeld geciteerd werd. Daarnaast waren ook de migratie-uitdagingen, de nood om mensensmokkel te bestrijden, het debat over de uitbreiding en hervorming alsook ook het belang om langetermijncompetitiviteit te vrijwaren, geagendeerd.

Een volgend thema was de weerbaarheid van de Europese economie, gelinkt aan de communicatie van de Europese Commissie over 'The Demography toolbox', met de vaststelling van de vergrijzende bevolking en de bevolkingskrimp, wat de Europese Unie voor uitdagingen stelt die een langetermijnplan vragen.

Nog een thema, dat ook al in Granada werd besproken, was migratie, dat binnen de Europese Unie nog altijd een splijtzwam is. Migratie is een Europese uitdaging die een Europese oplossing vraagt, iets waar 25 van de 27 regeringsleiders het over eens zijn, aldus de spreker. Polen en Hongarije stellen zich heel defensief op in die discussie, uit frustratie, omdat de beslissingen van het migratie en asielpact niet in lijn liggen van de eerdere stellingnames van de Europese Raad over migratie. Zo werd onder meer in 2016 en 2018 bepaald dat alle beslissingen in het kader van migratie op Europees niveau bij consensus moeten worden genomen, wat tot dusver bij het migratie en asielpact niet mogelijk gebleken is. De nood aan een oplossing is echter zo hoog dat de andere lidstaten daar samen met andere instellingen mee voortgaan. Dat betekent wel dat er, net zoals in Granada, geen tekst kon worden aangenomen en dat zal ook niet het geval zijn op de volgende Europese Raad, aldus Matthias De Moor.

Vervolgens gaat de spreker in op de oplossing voor migratie. Men ziet die in partnerschappen die voordelen bieden voor alle betrokken partijen. Dat kan zijn met landen van oorsprong of met landen van transit, die niet altijd de gemakkelijkste regimes zijn om mee te spreken. De facto betekent dat ook vaak financiering aan die landen, waarmee die samenwerking breder gaat dan enkel het migratievraagstuk maar ook gaat over steun voor landbouw, economie, handel, enzovoort om onder meer een effectief terugkeerbeleid mogelijk te maken.

Een andere denkpiste die de Europese Unie hanteert, en meer en meer exploreert, is die van het visabeleid dat afgestemd moet worden op het terugkeerbeleid naar een bepaald land.

Ten slotte worden ook nog de wegen van legale migratie bewandeld gezien de krapte op de arbeidsmarkt voor bepaalde profielen.

1.3. Vergadering van de Europese Politieke Gemeenschap op 5 oktober 2023

Matthias De Moor vermeldt dat er voor de top van Granada een bijeenkomst van de Europese Politieke Gemeenschap plaatsvond op 5 oktober 2023, een vergadering die niet iedereen even relevant vindt. Hij legt uit dat dat de vergadering is van de brede Europese familie, naar een idee van president Emmanuel Macron. Op de agenda stonden de volgende punten: energie, de digitale transitie en multilateralisme.

Volgens de spreker zijn dat interessante onderwerpen, maar hij vraagt zich af of het nodig is om de regeringsleiders van heinde en ver daarover samen te brengen. De spreker zegt dat de resultaten van die vergadering tegenvielen en dat onder meer Turkije en Azerbeidzjan, toch twee relevante partijen, in de huidige context vanwege het conflict met Armenië rond Nagorno-Karabach, niet aanwezig waren.

Volgens Matthias De Moor heeft dat initiatief er ook nog niet voor kunnen zorgen dat een overleg plaatsvond tussen Kosovo en Servië.

Het grote pluspunt van de Europese Politieke Gemeenschap is volgens Matthias De Moor het informeel samenbrengen van de staats- en regeringsleiders. Maar dan moeten ze wel allemaal komen, wat nu niet het geval was. Men kijkt uit naar volgend jaar, wanneer Londen de bijeenkomst organiseert. Matthias De Moor hoopt dat er dan een betere inhoudelijke voorbereiding en een duidelijkere prioriteitenstelling zullen zijn.

1.4. Inval in Oekraïne

De oorlog tussen Oekraïne en Rusland blijft volgens Matthias De Moor heel hoog op de agenda staan. Hoewel de media er nu minder aandacht voor hebben, blijft de agressie met drones, langeafstandsraketten en cyberaanvallen doorgaan. De aanvallen op de energie-infrastructuur worden, nu de winter eraan komt, geïntensiveerd. Ook daar moet volgens Matthias De Moor de EU nog altijd een geopolitieke unie zijn om zich, onder meer met sanctiepakketten, tegen Rusland af te zetten. Er wordt gesproken over een twaalfde sanctiepakket met maatregelen die niet al te pijnlijk zijn, toch zeker niet voor de EU. Men stelt wel vast dat de sancties werken en verwacht nog meer impact mettertijd, maar de Russische economie is nu wel al in recessie. De sancties bemoeilijken de bevoorrading van de Russische oorlogsmachine.

Toch zijn er nog problemen met de sancties, zegt Matthias De Moor. Het is geen waterdicht geheel. Dankzij de olie- en gasinkomsten had Rusland een enorme buffer en er is ook de sanctieomzeiling. De EU probeert daaraan te verhelpen, onder meer door de derde landen waarlangs die omzeiling plaatsvindt, te benaderen. Het feit dat heel veel actoren, sectoren en landen betrokken zijn, bemoeilijkt de handhaving van de sancties. Ook de consistente toepassing van de sancties binnen de EU is moeilijk. De teksten zijn de vrucht van talrijke onderhandelingen en daardoor staan er ambiguïteiten in de teksten.

Ondanks alles vinden Europese producten ook nog altijd hun weg naar Rusland. Dat kan direct: goederen die hun weg vinden naar het slagveld, bijvoorbeeld als onderdelen van Russische raketten. Het kan ook indirect, bijvoorbeeld met economisch kritische goederen zoals machineonderdelen.

De EU kan dreigen met het instellen van een exportverbod van bepaalde goederen naar bepaalde bedrijven in die derde landen, aldus Matthias De Moor. Maar dat instrument is administratief-procedureel heel moeilijk te hanteren en is dan ook nog niet gebruikt. Er is ook het wapen van de reputatieschade, die aan die bedrijven en de landen waarin ze zijn gevestigd, kan worden toegebracht.

Moeilijke landen op dat vlak zijn Turkije, China en Hongkong. Er is een soort wederuitvoer van Europese goederen die dan uiteindelijk op het Oekraïense slagveld worden teruggevonden. De VS werken met sancties naar die derde landen, de EU heeft die stap nog niet gezet. Daar moet dus nog een en ander gebeuren.

Er was lang veel te doen om de hoogte en de effectiviteit van het olieprijsplafond. Momenteel is het effect daarvan beperkt. Er blijven heel grote afnemers van olie, onder andere India. Er is nog een soort schaduwvloot die de olie ongestraft kan vervoeren. De Russische olie-export blijft dus mogelijk. Het verzet tegen Rusland gaat verder dan sancties alleen, het gaat ook over aanrekenbaarheid en de wens van de EU om te komen tot een internationaal tribunaal dat Rusland verantwoordelijk stelt voor de oorlog in Oekraïne.

De steun aan Oekraïne vanuit Europa is blijvend, ondanks de andere conflicten die links en rechts opborrelen of uitbarsten. Dat blijkt uit de economische steun aan Oekraïne. Het Europees Parlement heeft 50 miljard euro extra steun goedgekeurd in het kader van de heropbouw en de economie in het algemeen. De lidstaten moeten zich daar nog over uitspreken, maar dat is slechts een kwestie van tijd.

De militaire steun wordt volgehouden. Men overweegt een aparte enveloppe te creëren ten belope van 20 miljard euro. Dat komt bij de bestaande productiecapaciteit.

De Russische activa zijn bevroren: een straf voor Rusland, een steun voor Oekraïne. Men discussieert nog over de inzet daarvan voor de heropbouw van het land. België heeft daar een eerste stap in gezet. Met Euroclear heeft België een unieke speler waar veel Russische bevroren activa zijn gehuisvest. Op die Russische activa worden interesten gegenereerd en daarop belastinginkomsten ten bedrage van 1,7 miljard euro. Die worden gereserveerd om steun aan Oekraïne te kunnen verlenen.

Er is nog de politieke steun van de Europese Unie. Begin november wordt het voortgangsrapport van de Europese Commissie verwacht over de mogelijke toetreding van Oekraïne en andere landen. Dat rapport wordt voor Oekraïne wellicht een heel positief rapport. Er zijn nog verschillende opvallende initiatieven geweest, onder andere een bezoek van de EU-minister van Buitenlandse Zaken aan Kiev. De kans op de start van de toetredingsonderhandelingen is heel groot en wordt gekoppeld aan de heropbouw.

Door de zogenaamde solidariteitscorridors blijft de export van onder meer graan mogelijk, wat bij veel omliggende landen voor kopzorgen heeft gezorgd. Dat zorgde voor hoge transportkosten, infrastructuurproblemen en zelfs administratieve lasten die van de solidariteitscorridors een 'work in progress' maken. Het is beter dan niets, er bleef heel veel export mogelijk. Ondertussen heeft Oekraïne zelf een actieplan opgesteld waarbij door informatiedeling de markt van landbouwproducten in de meest nabije landen zo min mogelijk gedestabiliseerd wordt. De EU speelt zijn rol als geopolitieke actor en houdt die lijn aan.

1.5. Azerbeidzjan

Azerbeidzjan heeft op 19 september 2023 een blitzoffensief uitgevoerd in Nagorno-Karabach. De dag nadien kwam er een staakt-het-vuren. Toch zijn veel mensen op de vlucht, is er nood aan opvang voor die mensen en is er een zorgwekkende humanitaire situatie. In de context van dat conflict valt de Europese Unie een beetje uit haar rol als geopolitieke unie. Er is een grote energieafhankelijkheid van Azerbeidzjan. Daardoor kan de EU zich minder uitspreken over dat conflict en zich minder neutraal opstellen als onderhandelaar. Azerbeidzjan verwees naar een belofte van Frankrijk om Armenië van militair materieel te voorzien, om de aanval op Nagorno-Karabach in te zetten. Azerbeidzjan zag daar een bedreiging in. Volgens de spreker moet die kwestie blijvend opgevolgd worden, maar is die ondertussen ondergesneeuwd door andere zaken.

1.6. Conflict Kosovo en Servië

In het conflict tussen Kosovo en Servië zijn er veel negatieve ontwikkelingen. Bij de inval van Servische gewapende lieden, kwam de Kosovaarse politie onder vuur, wat gepaard ging met overlijdens. De EU lijkt weinig vat te hebben op het conflict. Er wordt met de vinger gewezen naar het nationalistische discours van Servië, wat voor ongerustheid en instabiliteit in de regio zorgt. De spreker stelt dat men ook dichtbij huis voelt dat er geen al te sterk antwoord komt van de EU.

1.7. Israël en Palestina

De spreker haalt het conflict tussen Israël en Palestina aan. De aanval van Hamas op 7 oktober heeft een escalatie van geweld veroorzaakt, vooral in Gaza, maar ook in Libanon. Het heeft ook geleid tot een verhoogde terreurdreiging in de EU en eigen land.

Er is een groeiend aantal grenscontroles binnen de EU. Er zijn ondertussen meer dan twaalf grenzen die opnieuw onder controle staan. Dat is een tijdelijke maatregel, maar ondertussen hebben heel veel landen die tijdelijke maatregelen genomen. Dat toont dat er een disparate reactie komt op wat er gebeurt.

Over sommige aspecten was er volgens de spreker wel snel eensgezindheid, over de veroordeling van de aanslag van Hamas, en de erkenning van het recht op zelfverdediging van Israël, wel binnen de parameters van het internationaal en humanitair recht. Hij benadrukt dat dat laatste toch moeilijk blijkt, het internationaal en humanitair recht moet worden afgedwongen, en daarop reageert de EU ontwijkend. De confrontatie met Israël wordt op dat vlak niet aangegaan volgens de spreker.

Een andere rode lijn binnen de Europese reacties was het betreuren van de vele burgerslachtoffers. Daarnaast werd opgeroepen om de gijzelaars die door Hamas werden gevangengenomen, zo snel mogelijk te bevrijden. Volgens de spreker wil de EU daar een sterk ondersteunende rol in spelen. Anderzijds wil men vermijden dat het conflict verder uitdijt. Volgens Matthias De Moor is het de taak van de EU om de nodige partners te vinden in het Midden-Oosten om ervoor te zorgen dat het geweld niet escaleert.

De informele Raad Buitenlandse Zaken van 10 oktober wilde daar snel op inpikken en daarom nodigden zij zowel Israël als de Palestijnse Autoriteit uit. Volgens de spreker wees de Israëlische minister van Buitenlandse Zaken die uitnodiging echter af, omdat de Palestijnse Autoriteit daarmee hetzelfde podium kreeg als hij. Dat toonde aan dat het te vroeg was om beide partijen samen rond de tafel te brengen.

Matthias De Moor stelt vast dat de Europese Commissie ongelukkig heeft gecommuniceerd. Hij noemt de communicatie van de Commissie dissonant. De spreker verwijst daarbij naar de communicatie van Eurocommissaris Olivér Várhelyi, die zei dat de ontwikkelingshulp voor Palestina 'on hold' zou worden gezet. De Eurocommissaris werd vanwege zijn uitspraken teruggefloten, onder meer door de Europese lidstaten.

Daarnaast werd de humanitaire hulp drastisch verhoogd met 50 miljoen euro, die nu 78 miljoen euro bedraagt. Die humanitaire hulp is nodig, en wordt ook door de Europese Unie geboden, maar volgens de spreker valt op dat de communicatie niet goed overkwam bij de partners in het Midden-Oosten. Vele landen in het Midden-Oosten voelden een dubbele standaard aan. Dat heeft de positie van de Europese Unie in de regio doen verzwakken.

Matthias De Moor wijst op een aantal voorvallen waardoor de Europese Unie geen schitterende beurt heeft gemaakt in de onmiddellijke nasleep van de oorlog. Enerzijds wijst hij op het bezoek van Commissievoorzitter Ursula von der Leyen aan Israël, waar ze haar onvoorwaardelijke steun uitte aan Israël zonder goedkeuring van de lidstaten. Anderzijds viel de relatieve afwezigheid op van de hoge vertegenwoordiger voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid Josep Borrell. Daarbovenop is er de eigengereide communicatie van commissaris Olivér Várhelyi.

1.8. Informele Europese Raad van 17 oktober 2023

Charles Michel heeft een informele Europese Raad samengeroepen op 17 oktober om meer eenheid te tonen, en een stappenplan vast te leggen voor de Europese lidstaten. Dat stappenplan buigt zich over een aantal aspecten die voortaan beter gecoördineerd moeten worden tussen de lidstaten onderling: een goede informatiedeling en monitoring van de situatie, de noodzaak aan humanitaire hulp, outreach in de regio om een verdere uitbreiding van het conflict te vermijden, en ten slotte het aspect van interne veiligheid.

Volgens de spreker is de terreurdreiging binnen de EU zelf gestegen, dat bewijzen de terroristische aanvallen in België en Frankrijk. Er is ook een mogelijke noodzaak aan repatriëring, en het risico op eventuele gijzelaars met een Europese nationaliteit. De veiligheid van die burgers staat uiteraard heel hoog op de agenda.

Ten slotte wordt er gemonitord wat de impact van het conflict zal zijn op de migratiestromen, en wat dat betekent voor het interne Europese migratiebeleid.

1.9. Raad Buitenlandse Zaken van 23 oktober

Op 23 oktober 2023 vond er ook een Raad Buitenlandse Zaken plaats waar vooral dezelfde elementen werden herhaald. Het meest nieuwe element, waar nog altijd discussie over is en dat ook tijdens de komende Europese Raad aan bod zal komen, is of een staakt-het-vuren aan Israël moet worden gevraagd om die humanitaire hulp volop te kunnen bieden. De vraag is ook of een humanitaire pauze of een humanitaire corridor, waarbij de geweldplegingen en de oorlogsdaden verder gevoerd kunnen worden, maar waarbij bepaalde geografische zones ontzien worden, voldoende is. Daar is intern Europees nog niet echt eendracht over. Er is wel eendracht over de langetermijnhorizon en de nood aan de politieke horizon, zijnde de tweestatenoplossing, waar blijvend naar toegewerkt moet worden, ook al is het moeilijk om dat voor ogen te houden tijdens het acute geweld.

De Europese Unie moet ook actief nadenken over welke rol zij kan spelen in het verdere vredesproces tussen de verschillende partijen.

De humanitaire nood is hoog. Eerst en vooral moet ervoor gezorgd worden dat de burgers in Gaza toegang hebben tot water, elektriciteit, brandstof, medische zorgen, voeding en andere basisnoden die een mens in leven houden.

1.10. Top Europese Unie en VS (20 oktober 2023)

Op 20 oktober 2023 was er een top tussen de Europese Unie en de Verenigde Staten, wat voor de Europese Unie een kans was om te tonen dat ze een geopolitieke speler is. De bedoeling was om een sterke band ten behoeve van een veilige en stabiele wereld te tonen, wat de spreker als cynisch ervaart.

Er werden verschillende afspraken gemaakt, zoals een aanpak voor Oekraïne en China, de veiligheidssamenwerking, de economische veiligheid enzovoort, maar dat is ondergesneeuwd door een handelsgeschil over staal en aluminium. De top is in mineur geëindigd. Dat toont volgens de Matthias De Moor de limieten van dat partnerschap, dat vooraf met veel poeha werd aangekondigd.

1.11. Europese Raad van 26 en 27 oktober 2023

Matthias De Moor geeft een sneakpreview van de Europese Raad die op 26 oktober 2023 zal plaatsvinden en waarbij hij, volgens een rotatiesysteem, lid zal zijn van de Belgische delegatie. Hij hoopt dat dat zal leiden tot een goede briefing achteraf in deze commissie.

Matthias De Moor bespreekt de punten die op de agenda staan. Zoals verwacht zal het gaan over Oekraïne, met daarbij het debat over welke veiligheidsgaranties de Europese Unie aan Oekraïne kan en moet bieden en wat daar financieel tegenover staat. Het Midden-Oosten wordt ook een terugkerend hoofdstuk in de besprekingen. De punten die de spreker eerder al aanhaalde, komen opnieuw aan bod, maar dan op het niveau van de regeringsleiders.

Heel interessant is de bespreking van de herziening van het meerjarig financieel kader van 2021-2027. Die besprekingen zijn volop bezig en moeten worden afgerond eind dit jaar, liefst begin december. Een belangrijk onderdeel van die besprekingen is de versterking van het budget en waar dat vandaan moet komen. De vraag is of de lidstaten extra moeten bijdragen en of bepaalde fondsen en programma's opnieuw gebruikt worden en ergens anders worden ingezet. Daarover zal nog geen tekst beschikbaar zijn, omdat de onderhandelingen zich daarvoor nog in een te vroeg stadium bevinden.

Zoals altijd wordt ook de stand van de economie en de competitiviteit besproken. Verder komt migratie aan bod, en zoals gezegd wordt daarover geen tekst verwacht, wat niet wil zeggen dat er niet veel te bespreken valt.

Daarnaast is er de situatie in de Baltische Zee, waarbij kritische infrastructuur, namelijk een gasleiding en een telecomkabel, werd beschadigd, die de discussie over het belang van het beschermen van die kritische infrastructuur hevig aanwakkerde. Andere bespreekpunten zijn de situatie in de Sahel, de staatsgreep in Niger, de situatie in Kosovo, het terrorisme in Frankrijk en België en de natuurrampen die plaatsvinden.

De spreker besluit dat ook thema's als e-government, de regelgeving over overheidstekorten en staatschulden, de officiële taal van de Europese Unie – Spanje heeft gevraagd om het Catalaans als officiële Europese taal te erkennen – en de relatie met China, aan bod kunnen komen bij de vraagstelling.

2. Vragen van de leden

2.1. Tussenkomst van Johan Deckmyn

Johan Deckmyn stelt eerst vast dat de stelling van Ursula von der Leyen dat de EU een geopolitieke unie is, wordt tegengesproken door een aantal voorbeelden uit de realiteit die door Matthias De Moor in zijn uiteenzetting zijn aangehaald. Het nieuwe conflict tussen Palestina en Israël zorgt voor extra druk op deze stelling.

Het parlementslid meent dat de Verenigde Staten hun geopolitiek beleid aan het bijstellen zijn. De focus ligt meer en meer op China: het conflict in de Chinese zee, Taiwan en de Stille Oceaan. De Republieken plaatsen heel wat vraagtekens bij de eventuele verdere steun aan Oekraïne. Ook bij de Democraten zijn er signalen dat Europa de verantwoordelijkheid voor Oekraïne op zich moet nemen. Op die manier kunnen de Verenigde Staten zich concentreren op China. Bovendien is er het nieuwe conflict tussen Israël en Palestina, waar de Verenigde Staten de kant van Israël kiezen. Om nieuwe steun aan Oekraïne mogelijk te maken, heeft president Joe Biden een gecombineerd voorstel gemaakt, met zowel steun aan Oekraïne als aan Israël. Dat is volgens het parlementslid een eerste indicatie dat men er zich in Europa bewust moet van zijn dat het conflict in Oekraïne tot meer Europese verantwoordelijkheden zal leiden. De vraag is dan of de Europese Unie dat aankan. Johan Deckmyn vraagt welke signalen Europa hier geeft. Als men zich bewust is van deze problematiek, wordt het tijd om daar voorzichtig enige antwoorden op te geven.

Er zit weliswaar 20 miljard euro in de defensie-enveloppe voor Oekraïne, maar dat houdt geen rekening met een potentiële beleidswissel in de Verenigde Staten. Het parlementslid vraagt zich af of die 20 miljard euro niet veeleer een ondergrens is voor de Verenigde Staten.

Johan Deckmyn stelt een tussenvraag: zijn er al signalen – formeel of informeel – naar aanleiding van de recente verkiezingen in Polen? Is daar misschien al een soort van detente waar te nemen of is dat te voorbarig?

De spreker vindt dat de EU opnieuw op verschillende vlakken uit de aan haarzelf toegemeten rol als geopolitieke speler valt. Hij verwijst naar het conflict in Nagorno-Karabach, gecombineerd met de sancties voor Rusland. Want men gaat – dat werd eerder aangehaald – vanuit de EU landen benaderen over de sancties tegen Rusland, maar dan denkt de spreker onmiddellijk aan de gasdeal met Azerbeidzjan. Want daar is het heel duidelijk dat die gasdeal niet enkel over gas vanuit Azerbeidzjan gaat, maar er passeert ook Russisch gas via Azerbeidzjan. Het is opmerkelijk, als men toch over sancties bezig is, dat men daar blijkbaar toch zaken door de vingers ziet. Heeft het conflict in Nagorno-Karabach invloed op de houding van de EU dienaangaande? Want er is een optie voor een exportverbod tegen bedrijven in derde landen. Dan denkt Johan Deckmyn aan Azerbeidzjan, omdat men daar met een groot probleem geconfronteerd wordt.

Wat de toetredingsonderhandelingen van Oekraïne betreft: dat blijft voorlopig een positief verhaal. Maar hoe zit het met de onderhandelingen met de Balkanlanden? Er zijn heel veel landen in Europa die een beetje uitbreidingsmoe zijn en die zeggen om nog even te wachten. Is daar enige beweging vast te stellen? Of zal dat dossier 'on hold' gaan? Het parlementslid verwijst naar het conflict Servië-Kosovo, dat eerder aangehaald werd. Als de EU, met haar zelf toegemeten geopolitieke rol, er nog niet in slaagt om binnen het Europees continent echt van heel dichtbij te wegen op het beleid, dan zou men iets meer bescheidenheid aan de dag mogen leggen.

Tot slot is er het conflict Israël-Palestina. Er is gesproken over de ongelukkige communicatie binnen de EU, niet enkel over het feit dat de ontwikkelingshulp stopgezet zou worden. Er waren ook binnen Europa voorstanders om de ontwikkelingssteun aan Palestina te stoppen. Er was ook aangehaald dat het bezoek van mevrouw Ursula von der Leyen aan Israël niet in alle landen binnen Europa even enthousiast onthaald is. Dat zijn zaken die in de diverse deelstaten van de EU op een andere manier geïnterpreteerd worden. Is er een groot verschil in houding waar te nemen binnen Europa ten aanzien van standpunten in dit conflict? Is er zicht op of een groep landen zich onvoorwaardelijk aan de kant van Israël opstelt? Er zullen landen zijn die zich misschien onvoorwaardelijk aan de kant van Palestina opstellen. De spreker wil er geen waardeoordeel over vellen maar wil weten of er iets merkbaar is binnen de EU over de standpuntbepaling ten aanzien van dit conflict. De schrik bestaat dat dit conflict naar Europa geïmporteerd wordt. Er zijn heel veel mensen met een Arabische achtergrond of van andere origine gemigreerd die heel sterk aanleunen bij de Palestijnse zaak versus heel veel Joden, bijvoorbeeld in Antwerpen, die zich bedreigd voelen. Johan Deckmyn kan zich voorstellen dat dit toch wel een grote invloed kan hebben op de houding van de individuele lidstaten van de EU.

2.2. Tussenkomen van Staf Aerts

Staf Aerts verwijst naar een advies van het Vlaams Vredesinstituut: aangezien er een grote vraag is naar wapens en er meer wapens worden geproduceerd, is er meer controle nodig (*Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr.53/3). Het Vlaams Vredesinstituut vraagt om gebruik te maken van het Belgische voorzitterschap van de Europese Raad om het daar op de agenda te zetten. Zijn er binnen de Europese Unie mogelijke partners die dezelfde bezorgdheid hebben?

De sancties in het conflict Rusland-Oekraïne hebben een impact, Rusland is in economische recessie. Tegelijk zijn er nog gaten in die sancties en het is onmogelijk om die 100 procent waterdicht te krijgen. Wat zijn ondertussen de evoluties in de Russische diamantsector, waarmee Vlaanderen een belangrijke connectie heeft? Vóór de zomer was er een belangrijke kentering en zou er een traceersysteem worden ontwikkeld. Wat is de huidige status van dat traceersysteem of van de onderhandelingen daarover?

Vanuit de Europese Commissie werd verwezen naar de Europese Unie als geopolitieke unie. Staf Aerts vindt echter dat de Europese Commissie zelf een betreurenswaardige rol heeft opgenomen in het recente conflict tussen Israël en Palestina. Dat zorgt voor een perceptie van tweedracht: de Europese Unie lijkt in het Israëlische kamp te zitten. De spreker pleit ervoor het kamp van het internationaal recht en van de slachtoffers te kiezen. Er wordt al veel langer naar het associatieakkoord met Israël verwezen. Kwam dat associatieakkoord aan bod in de recente gesprekken op diplomatiek vlak?

2.3. Tussenkoms van Karin Brouwers

Karin Brouwers betreurt dat er eens te meer geen akkoord is over migratie. Een goede aanpak vereist het versterken van de buitengrenzen in Europees verband. Wat is de kans op succes? Kan het nog tot een akkoord komen onder het Spaanse voorzitterschap? De spreker neemt aan dat België wel bereid was om de stappen te zetten naar een harmonisatie van het visumbeleid. Weet Matthias De Moor waar de problemen zich situeren?

Karin Brouwers vraagt zich af wat de belangrijkste strategische afhankelijkheden zijn. Ze vraagt zich af of er prioriteiten zijn bepaald in die afhankelijkheden, en hoe de afhankelijkheden van bepaalde landen afgebouwd worden. De toekomstige Europese uitbreiding zal gevolgen hebben.

Ze vraagt zich af hoe België de impactanalyse zal uitvoeren en wat er zou gebeuren als een institutionele hervorming nodig blijkt binnen de Europese Unie. Wat is de kans op slagen binnen de huidige constellatie?

De spreker stelt dat de EU haar voordeel probeert te halen door de blokkering van Russische tegoeden. Ze vraagt zich af hoeveel Europese tegoeden er geblokkeerd zijn in Rusland, en of ze die ook belasten en gebruiken.

2.4. Tussenkoms van Sofie Joosen

Sofie Joosen wil weten of er vanuit Europa een reactie is gekomen op het handelsakkoord tussen Servië en China, en of er nog verdere stappen ondernomen worden om daar een reactie op te geven.

Nagorno-Karabach is ondertussen zo goed als verlaten en ze vindt dat we bezorgd moeten zijn over de mensen die zijn achtergebleven. Daarnaast zijn er 120.000 mensen op de vlucht naar Armenië. Die mensen hebben zorg, huisvesting en hulp nodig. Ze ziet dat Europa niet meteen initiatieven neemt om in humanitaire steun te voorzien en vraagt zich af of er nog initiatieven zullen komen, en of Matthias De Moor dat eerder pessimistisch tegemoetziet.

3. Antwoorden van Matthias De Moor

Matthias De Moor stelt dat het lijkt alsof hij voorheen vooral tegenvoorbeelden gaf, die aangeven dat de Europese Unie geen geopolitieke unie is. De spreker stelt dat het een grote stelling van de voorzitter van de Europese Commissie is. Hij benadrukt dat de Europese verkiezingen eraan komen, en dat ze in haar speech vooral wilde benadrukken wat de EU allemaal goed heeft gedaan.

De spreker stelt dat het niet geheel onterecht is, want de EU heeft een belangrijke rol gespeeld in het conflict in Oekraïne. Er was een snelle eendracht die sterk werd doorgetrokken. Hij benadrukt dat er altijd uitzonderingen zijn, zoals Victor Orban. Maar hij stelt dat de Commissie dat niet zelf in de hand heeft. In het geval van Oekraïne is de evaluatie van de EU positief. Dat blijkt ook uit signalen van Oekraïense partners.

De top met de Verenigde Staten en de initiële reactie op het conflict Israël-Palestina zijn inderdaad tegenvoorbeelden. Intussen is de Europese Unie op weg om eenheid te vinden. Het humanitaire aspect, het internationaal humanitair recht en het langetermijnperspectief van de tweestatenoplossing worden vooruit geschoven, zonder kant te kiezen.

Ursula von der Leyen wordt haar emotionele reactie om Israël onvoorwaardelijk te steunen verweten, politiek was dat niet de meest handige reactie. Dat lieten de lidstaten duidelijk horen. Hetzelfde geluid kwam ook uit het Midden-Oosten waar het als antagonistisch en als het hanteren van dubbele standaarden werd ervaren. Maar intussen werd dat narratief rechtgetrokken. Er wordt meer en meer naar het toenemend aantal Palestijnse slachtoffers verwezen. Dat zijn er aan die kant veel meer dan aan de andere kant. Voor de EU is het geen kwestie van steun aan Palestina of Israël, er moet een duidelijke vredesboodschap komen.

Matthias De Moor ging minder in op de focus van de VS op China, maar ook de EU heeft aandacht voor China. China reageerde op zijn beurt op de forse State of the Union, waarin het met de vinger werd gewezen vanwege zijn economische activiteiten en expansiedrang over de omliggende zee. Intussen zoekt China de dialoog met verschillende Europese leiders en commissarissen. Nog eind dit jaar, de datum ligt nog niet vast, komt er een Europese top tussen China en de EU. Het verhaal van 'derisking', het risico uit de relatie halen, staat centraal, al streeft China naar een minimalistische invulling ervan.

Het is nog te vroeg om veel te zeggen over de wijzigende standpunten na de Poolse verkiezingen en de effecten ervan. Er dient eerst afgewacht te worden hoe het in Polen zal lopen. Maar het verkiezingsresultaat werd in vele Europese kringen positief onthaald.

Matthias De Moor is er te weinig van op de hoogte om te kunnen zeggen of het gas uit Rusland dan wel uit Azerbeidzjan komt. Wel is het zo dat de EU door de deal gewrongen zit met Azerbeidzjan. De snelle eendrachtige reactie op de inval van Rusland was om energieleveringen zo snel mogelijk van Rusland los te koppelen. Maar dan moest er ook naar een alternatief worden gezocht. Door de snelheid werd de lange termijn wat uit het oog verloren, waardoor men nu met een nieuw soort afhankelijkheid zit. Het blijft dus zaak om te diversifiëren. Op het huidige wereldtoneel is het aantal betrouwbare partners gering. Nu we opnieuw voor de winter staan, blijft het afwachten hoe het zal lopen. Oekraïne en de EU houden zich klaar. Bij een strenge winter wordt een belangrijke migratiestroom uit Oekraïne verwacht, zeker als de Russische agressor de infrastructuur blijft vernielen. Met zoveel energieonzekerheid is de politieke afweging om de bestaande deal met Azerbeidzjan niet op te blazen zodat de leveringen blijven doorgaan, te begrijpen.

De toetredingsonderhandelingen met de Westelijke Balkan staan zeker niet on hold, vervolgt Matthias De Moor. Er is het besef dat die landen al langer in de wachtkamer zitten dan bijvoorbeeld Oekraïne, Georgië of Moldavië en dat, als er een positieve flow is ten overstaan Oekraïne, die er ook voor de Westelijke Balkan verwacht wordt. Dat blijft echter een proces gebaseerd op verdiensten, ongeacht het land, en er is nog veel werk aan de winkel, ook voor Oekraïne, ondanks de verwachting van een positief voortgangsrapport. De hoge vertegenwoordiger voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid heeft opgeroepen om ook toetredingsonderhandelingen met Bosnië

en Herzegovina op te starten, waar er dus ook een positieve flow voor hervormingen blijkt te zijn.

Wat Israël en Palestina betreft, wijst de spreker erop dat van de initiële oproep van eurocommissaris Oliver Várhelyi tot het stopzetten of terugschroeven van de ontwikkelingshulp, ondertussen is gemaakt dat men zal bekijken of men met die hulp niet ongewild Hamas steunt en zorgt voor aanzetten tot haat. Eigenlijk bestaan er al heel veel controlemechanismen die zo'n scenario grotendeels kunnen uitsluiten, maar dat zal dus worden geherevalueerd. Diverse lidstaten vinden het wel jammer dat bepaalde stromen die nu net erg nodig zijn, ondertussen on hold staan. Het probleem voor veel lidstaten was vooral dat Ursula von der Leyen in Israël zonder mandaat in naam van de EU uitspraken heeft gedaan. Er was begrip voor dat ze net na een terroristische aanval steun betoonde voor Israël als slachtoffer, maar in het Midden-Oosten ziet men ook dat zoiets in andere gevallen niet altijd even luid of op dezelfde manier is gebeurd. Lidstaten hadden dus graag een andere aanpak gezien; maar het is nu wel duidelijk dat niemand onvoorwaardelijk de ene of andere partij steunt, maar dat men zich baseert op het internationaal humanitair recht en de nota over vrede en een langetermijnoplossing in de regio. Het kan niet de bedoeling zijn om het conflict te importeren. In het begin reageerde men vanuit een buikgevoel, maar binnen de EU-instellingen is het besef gegroeid dat alles heel gevoelig ligt en is de ratio wedergekeerd.

Vervolgens gaat Matthias De Moor in op de vragen van Staf Aerts. Hij heeft inderdaad het stuk van de presentatie gezien over de nood aan meer controle op wat er met wapens gebeurt. Het vraagstuk van die controle staat momenteel echter nog niet hoog op de agenda, toch niet op politiek niveau. Ook vanuit Vlaanderen moet worden bekeken hoe men daar meer aandacht voor kan krijgen, maar first things first. In Oekraïne is de nood aan munitie en wapens enorm groot. Het is dus eerst zaak om de Europese defensie-industrie op te bouwen. Onder andere in Duitsland worden installaties voor munitieproductie opgezet. Enkele jaren geleden zou het ondenkbaar zijn geweest dat die activiteit zo zou worden ondersteund, ook politiek. Ondertussen probeert Oekraïne steun te krijgen om zo veel mogelijk op eigen territorium wapens te kunnen produceren, ook met Europese middelen.

De Russische diamant stond al vanaf het eerste sanctiepakket in het vizier. Het argument dat een sanctie in de eerste plaats Rusland moet raken, en niet de lidstaat – in casu België –, heeft het toen gehaald. Ondertussen zijn er, via een traceersysteem, stappen gezet om een omzeiling van een dergelijke sanctie door Rusland, te beperken. Daardoor is de diamant opnieuw in de besprekingen geraakt. Het is niet onmogelijk dat dit bij een volgend sanctiepakket wordt gevoegd.

Matthias de Moor merkt op dat ook het traceersysteem niet waterdicht zal zijn. Hij verwijst naar de sancties voor de Russische olie waar schaduwvlootboten de sancties omzeilen. De vraag is dan of België zichzelf daarmee niet in de voet zal schieten

Over het associatieakkoord belooft de spreker meer schriftelijke duiding achteraf, het is immers een belangrijk element in het debat¹. Op dit moment kiest Europa niet echt een kant in het conflict, hoewel de initiële reactie daar misschien op leek. Men streeft officieel naar een tweestatenoplossing. Ook tracht men iets te doen om de humanitaire situatie in Gaza te verbeteren.

¹ De intentie nieuw leven te blazen in de bilaterale relaties EU-Israël dateert van oktober 2022 in een context waar er voor het eerst een associatieraad (AR) plaatsvond in 10 jaar. De bedoeling was toen om deze termijn in te korten en op meer frequente basis een AR te houden (zoals ook het geval is voor andere landen waarmee de EU aan associatieakkoord heeft). Er waren (zeer) preliminaire plannen om deze oefening weer in gang te zetten, EDEO had dit ook gelinkt aan het sluiten partnerschapsprioriteiten (PP). Deze onderhandelingen werden intra-UE opgestart in juli maar werden uiteraard stilgezet (zoals dat ook het geval was voor de PP met de Palestijnse Autoriteit), gezien de huidige situatie en de onduidelijkheden omtrent de toekomst van de regio.

Met betrekking tot het migratievraagstuk, antwoordt Matthias De Moor dat er vooruitgang is geboekt. Hij betwijfelt dat er onder het Belgische voorzitterschap een akkoord komt over het migratie- en asielpact, maar de kans is niet onbestaande. Polen en Hongarije zijn niet absoluut nodig om tot die deal te komen, al is dan wel de vraag wat de waarde en legitimiteit is van de deal als deze landen de deal niet gaan omzetten en toepassen. De deal betreft immers ook aspecten van legale migratie, de buitengrenzen en de solidariteit binnen Europa voor de migratiestroom tussen verschillende lidstaten.

Het migratievraagstuk zal zeker een van de prioriteiten zijn van het Belgische voorzitterschap. Staatssecretaris Nicole De Moor zal daar volgens de spreker haar schouders onder zetten.

De spreker stelt verder dat iedere lidstaat het recht heeft om een eigen visumbeleid te voeren. Een visumbeleid kan een wapen zijn tegenover die landen die terughoudend zijn om hun burgers terug te nemen.

Die denkpiste werd ook aangereikt door de hoge vertegenwoordiger voor buitenlandse Zaken en veiligheidsbeleid, aldus Matthias De Moor. Volgens hem was iedereen zich bewust van die denkpiste. Hij heeft evenwel niet zoveel zicht op de mate waarin die in de praktijk door België gebruikt wordt, omdat migratie vooral een federale aangelegenheid is. Hij ontvangt daarover informatie via geschreven rapporten. Hij hoopt dat zijn deelname aan de delegatie van de Europese Raad, waar migratie ook aan bod zal komen, inhoudt dat hij op de eerste rij zit voor informatie daarover.

Dan gaat Matthias De Moor in op de strategische afhankelijkheden, waarvoor al verschillende initiatieven genomen werden, bijvoorbeeld inzake de halfgeleiders, waarover de Europese Unie een Chips Act aangenomen heeft. Een ander initiatief is de Net-Zero Industry Act, die momenteel besproken wordt. Er is ook het Belgische initiatief van minister Frank Vandenbroucke inzake kritieke medicijnen. Voor bepaalde kritieke ruwe materialen is Europa nog erg afhankelijk van China en op dat vlak wordt nu sterke vooruitgang geboekt met de Critical Raw Materials Act. Als Europa op dat vlak meer zelfvoorzienend wil worden en dus meer zal ontginnen, zullen daar nog veel gesprekken over nodig zijn.

Ook over de impactanalyse van een uitbreiding begint men in België wat sterker na te denken, omdat België tijdens zijn voorzitterschap mee in de cockpit wil zitten bij de start van de gesprekken in de diepte. Matthias De Moor denkt dat het voor België en Vlaanderen belangrijk is om intern te bekijken wat een uitbreiding betekent.

Dat heeft volgens Matthias De Moor twee institutionele aspecten. Ten eerste het gewicht van Vlaanderen en België in de beslissingsorganen van de EU. Voor welke dossiers blijven we met een gekwalificeerde meerderheid werken en waar is er een unanimitateitsvereiste? Het moet werkbaar blijven. De EU moet beslissingen kunnen nemen, maar de huidige lidstaten moeten een doorslaggevende stem behouden over domeinen die hen aanbelangen. Ten tweede is er de vraag wat dat economisch betekent. Wat betekent bijvoorbeeld de toetreding van Oekraïne voor de landbouwmarkt en voor onze landbouwsector? Wat betekent dat voor de cohesiemiddelen, die meestal naar de armere Europese regio's worden gestuurd om daar projecten mee op te zetten? Dat zal wellicht meer naar het oosten opschuiven, zodat België netto minder zal terugkrijgen. Matthias De Moor veronderstelt dat de koppeling van de uitbreiding aan institutionele hervormingen die problemen misschien kan verhelpen. Ook op Vlaams niveau wordt aan de beide institutionele aspecten gewerkt, om te bekijken welke politieke analyses en aanbevelingen daaruit kunnen worden afgeleid.

Matthias De Moor weet dat de Europese tegoeden in Rusland geblokkeerd zijn. Hij heeft geen zicht op de mate waarin die middelen in de oorlogsmachine worden geïntegreerd. Dat betekent niet dat wij dat ook zouden kunnen doen, wars van alle internationale afspraken en jurisprudentie. Dat moet in elk geval een aandachtspunt zijn.

Matthias De Moor zegt weinig te hebben gehoord van een vrijhandelsakkoord tussen Servië en China. Servië is een moeilijke partner. De houding van Servië ten aanzien van Rusland maakt de Europese familie zenuwachtig. Met dat vrijhandelsakkoord en de Servische positie over sancties tegen Rusland kun je je afvragen, aldus Matthias De Moor, in welke mate Servië zelf nog gelooft in een toekomst binnen de EU en in welke mate dat land zich iets aantrekt van de Europese strategische gevoeligheden.

Met betrekking tot de humanitaire steun wil Matthias De Moor kwijt dat andere conflicten nu meer aandacht krijgen. Toch doet de EU haar duit in het zakje, maar ter plaatse komt de humanitaire steun toch moeilijk van de grond. Er zijn blijkbaar veel logistieke problemen. De humanitaire steun staat wel degelijk op de agenda van de volgende Europese Raad. Op 23 oktober 2023 stond dat thema trouwens ook op de agenda, maar door tijdsgebrek kon het niet ten gronde worden besproken. Het ging vooral over Israël en Palestina. De ministers van Buitenlandse Zaken kunnen tegenwoordig niet alle internationale problemen bespreken, besluit Matthias De Moor.

4. Replieken

Karl Vanlouwe vraagt in verband met de humanitaire hulp aan Palestina, die verhoogd is met 15 miljoen euro tot 78 miljoen euro, meer toelichting over de checks die er in het verleden altijd geweest zijn om te voorkomen dat die hulp in handen komt van Hamas. Op welke manier wordt gegarandeerd dat dat zeker niet zal gebeuren?

Matthias De Moor verduidelijkt dat die checks betrekking hadden op de ontwikkelingshulp, veeleer dan op de humanitaire hulp waarin is voorzien voor de meest actuele en urgente nood. Hij zegt dat er voor de ontwikkelingshulp checks-and-balances gebeuren, omdat er met vertrouwde partners zoals VN-agentschappen of Artsen Zonder Grenzen wordt gewerkt. Verder kan hij geen details geven over die checks, maar hij verzekert dat er bij elke uitgave van Europese middelen, waarvan de Vlaamse administratie eerste getuige is, de informatie en de administratieve opvolging voor de aanvraag en de besteding ervan voor een goed beeld zorgen van waar het geld terechtkomt. Bovendien bestaan er ook criteria waarmee diensten binnen de Europese Commissie de doelstellingen evalueren en de uiteindelijke actoren bepalen. Tot dusver zijn er geen onregelmatigheden vastgesteld wat doet vermoeden dat daar niet de grote problemen zullen rijzen. Wellicht krijgen Hamas en andere terroristische organisaties geld via andere wegen, aldus de spreker.

Hij stelt wel dat de Europese Unie in een lastig parket zou komen als het bijvoorbeeld over Qatar als eventuele geldschieter zou gaan. De spreker stelt wel dat er sinds de Russische aanval in Oekraïne een verhoogde waakzaamheid bij de Europese Unie is en dat het een moeilijk speelveld is voor de EU als geopolitieke unie, dat ze in die rol groeit, maar dat er nog ruimte is voor verbetering.

Cathy COUDYSER,
voorzitter

Johan DECKMYN
Karl VANLOUWE,
verslaggevers